

Lezen wordt steeds moeilijker, niet de actie zelf want dat lukt wel maar het begrijpen van een tekst wordt steeds moeilijker voor de jeugd. Uitgerekend de doelgroep voor wie ik dit schrijf zal de inhoud niet begrijpen. De ironie ontgaat mij niet.

En waar ligt dat dan aan moeten we ons afvragen. Zonder daar een antwoord op te kunnen geven is het onmogelijk om een oplossing te vinden. Ten minste een oplossing voor de langere en meer permanente termijn.

Waar wordt direct aan gedacht. Social Media want dat is de oorzaak van elk probleem lijkt het wel. En inderdaad het lijkt in dit geval ook een oorzaak te zijn, niet de enge oorzaak maar daar kom ik nog op terug. Instagram, Whatsapp, Tik Tok en X zijn mede schuldig, zeker. Op deze platforms moet alles snel. Het liefst in afkortingen. Cijfers in plaats van woorden. En natuurlijk doorspekt met Amerikaanse woorden en afkortingen. Wie kan er nog zonder de afkortingen LOL en OMG? Wie schrijft er nog volzinnen. Ja oma's en opa's. Snappen die veel.

We kunnen niet meer zonder onze telefoon. Hoewel telefoon nu al lang niet meer de juiste naam lijkt te zijn. Het is een minicomputer geworden waarmee we verbonden zijn met de hele wereld zonder ooit ook maar iets te hoeven zeggen tegen elkaar. De telefoonfunctie wordt het minst gebruikt. We leven ons leven op Social Media. We leren het leven op Social Media. We kunnen eenvoudig niet meer zonder. En de jeugd al helemaal niet. Hoe moeten ze zonder X en Tik Tok weten wat de nieuwste trends zijn en de nieuwste uitdagingen. De laatste dansspasjes. Waar moeten we de beelden zetten van ons zo flitsende leven. Zonder camera is het leven zinloos. Al die selfies moeten toch ergens terecht komen. Vroeger noemde we dat een zelfportret en dat vergde wat voorbereiding met een gewone camera. Alleen hele ijdele mensen vonden het leuk, nu is ijdelheid al lang geen reden meer om een selfie te maken maar een manier om jezelf uit te drukken. Tonen wat voor leven we leiden en zeker niet hoe we af en toe ook lijden. Klatergoud van Social Media is de norm geworden.

We spenderen te veel tijd voor een scherm. Een telefoonscherm of tablet of laptop. We kijken naar de leukste filmpjes, proberen de laatste challenges te doen. Gamen is belangrijker dan lezen. En als we lezen doen we dat van een scherm, en snel natuurlijk. We lezen boeken op school omdat het moet en daarna nooit meer en zeker niet voor de lol. Willen we een boek kennen kijken we eerst of er een film uitvoering van is. We gunnen onszelf de tijd niet meer om rustig te gaan zitten. Wie weet nog dat boeken niet gemaakt zijn voor die erin geloven, maar om onderzocht te worden. We moeten ons niet afvragen wat een boek zegt maar wat het betekent.

En dat brengt mij bij een tweede reden waarom de leesvaardigheid achteruit gaat. We lezen te weinig boeken. We onderzoeken te weinig boeken. Een boek is niet iets om even in te kijken maar om in te verdwalen, te ontdekken, soms heb je, als je er boeken over exotische landen consulteert, het gevoel dat je op de trein stapt en afreist naar verre oorden.

Wie leest er nog boeken voor zijn plezier. Ik heb boeken gelezen van Boudier Bakker, van Bordewijk en Hermans. Van Karel en Gerard van t' Reve. Buch en Wolkers. Maar ook Minco en Maarten 't het Hart. Maar ook King, Ludlum en Child lees ik. En niet maar 1 keer.

Ik reis mee met een groep artiesten in de 17^e eeuw. Met een onschuldige man ontsnap ik in de 19^e eeuw en zie hem zijn wraak voltooien. Ik volg het spook dat door Europa waart in 1848 en zie de politiek veranderen. Het einde van de Romanvos openbaart zich voor mijn ogen. Door te lezen reis ik door de tijd en naar andere landen. Een wereld openbaart zich voor mij.

Een derde reden waarom het begrijpend lezen minder wordt is volgens mij de enige juiste reden en dat is onderwijs. Ik geloof nog altijd dat de mensen die voor de klas staan goed zijn in wat ze doen en dat zij met alle juiste intentie daar staan. Maar de tijd van de verhalen verteller voor de klas is definitief voorbij. Niet bij gebrek aan willen maar bij gebrek aan tijd. Bij gebrek aan kleine klassen.

De klassen worden groter en de werkdruk hoger. Er ontbreekt gewoonweg de tijd om een verhaal te vertellen en er over te praten. En tekst uitleggen en vertellen dat het meer is dan woorden kan niet meer. Door bezuinigingen lopen we vertellers mis. Wie heeft er in school nog tijd om te vertellen over een goed boek. En dan is er natuurlijk de nieuwe leer methode van begrijpend leren. Deze nieuwe methode is zo saai dat het geen wonder is dat leerlingen massaal afhaken. In plaats van te kijken naar de betekenis van het verhaal moet de leerling letten op signaalwoorden. Woorden die in een zin een verandering aangeven. Door deze methode missen de leerlingen vaak de diepere zin van een boek. En nog sterker de lust om te lezen wordt weggenomen. Maar zo kan het dus gebeuren dat bijvoorbeeld de Max Havelaar wel wordt gelezen maar opdat er niet over gesproken wordt, de kracht van het boek de meeste ontgaat. De kracht zit hem juist in de aanklacht en de maatschappelijke verandering. Zonder de impact te kennen is het een langdradig verhaal dat nergens snelheid krijgt en dat is juist wat de jeugd wil. Actie op actie, snelheid.

Onderwijs stopt niet op school. Ook thuis gaat onderwijs door. Maar ook thuis ontbreekt de tijd. Welk kind kan zich nu nog vervelen op een luie zondagmiddag. Wie ligt er in de zomer nog languit in het gras naar de wolken te kijken. De agenda's staan vol en dan is er nog de druk van Social Media. Tijd is een kostbaar goed geworden. Het vliegt voorbij. Er is in ons hoofd geen vermaak meer te vinden, gewoon de ogen dicht en fantaseren. We hebben elektronica nodig om vermaak te worden.

Een oplossing, geen idee.

Het klinkt ouderwets maar gewoon een keer tijd nemen om rustig te gaan zitten met een boek en er over praten. Kijken naar wat het boek echt te zeggen heeft en wat het betekent en voor wie is het geschreven. Een boodschappenbriefje schrijf je voor jezelf, een boek niet.

Wie leest veranderd niet alleen zijn woordenschat maar vergroot ook zijn fantasie en daarmee zijn vermogen om complexe problemen op te lossen. Het "out of the box" denken waar iedereen zo vol van is begint met fantasie. Dingen zien die een ander niet ziet.

Wie leest verkent werelden en ideeën en er groeit empathie. Wat we niet kennen kunnen we ook niet respecteren laat staan accepteren.

Meer investeren in onderwijs en dat met name in kleinere klassen zodat een onderwijzer ook weer tijd heeft om een verteller te worden.

Direct stoppen met begrijpend lezen saai te maken. De ouderwetse manier was misschien niet voor iedereen perfect maar wel beter dan de huidige manier. Kijk gewoon eens een keer naar de cijfers en verbaas jezelf dat wij nu steeds slechter en slechter scoren in vergelijking met andere landen. In plaats van goed onderwijs in de top tien van Europa en de wereld zakken we steeds verder af naar een land waar straks analfabetische de norm is.

Het is nog te stoppen maar dan moet de wil er wel zijn om dingen te veranderen. Alleen een dwaas verwacht andere resultaten zonder verandering.

Begrijpen dat het leven op Social Media niet het echte leven is. Groot worden doen je door te vallen en weer op te staan maar op Social Media valt niemand. Er bestaan geen tegenslagen op Instagram en X. We laten niet de vele mislukte pogingen zien maar altijd het grote kunstje waar we beroemd mee willen worden. Alleen het resultaat, nooit de weg er naar toe.

We leven voor boeken. Een zoete missie in deze wereld gedomineerd door wanorde en verval. Om te overleven, moet je verhalen vertellen.